

Nem tudjuk, hogy a könyv összeállítói — Balázs Pál és Balázs Anna — mely forrásokat használták fel, azt sem tudjuk, hogy az illusztráló De Majo Dida elolvasta-e és megértette-e a szövegeket, de valami díszharmónia és bizonyos idegenszerűség tűnik fel a könyvben. A képek sokszor mást ábrázolnak, mint amit a szöveg mond. Például a szöveg szerint Juliskának a körme alá ment valami. Édesanyja mondja: Tartsd az ujjad Juliska. A képen az látható, hogy a térdét köti be. Vagy például Zoli új cipőt vásárol, magasszárút. A képen féllcipő látható. A vásárt szemléltető képen mincs sem árus, sem vevő, az áruk gazdátlanul állnak az asztalon. Az estéli fürdés szövege szerint »A fazékban forr a víz«. Feljött a hold.« A képen a kisfiú beépített fajansz-aknában fürdik, s az ablakon át a *fogyó hold* képe látható. Másutt az óra szó mellett képráma, a ráma szó mellett pedig óra képe áll. Azt elhisszük, hogy Bori néni nem tudott vizet meríteni a kútból, mert csorgóskutat látnunk, de nehezen képzelhető el, hogy a segíteni akaró kislány hogyan merítette meg a vödört benne. A város képe valóságos rejtvény, hogy mely országban s mely évszakban lehet mindaz, ami rajta van? De láthatunk még piros padlásszobát is, zöldkabátos piroscipős anyukát vásárlás közben, zsákból sárga mákot szóródni, és hogy Etel állva eteti Terit, aki szintén áll.

A hétévesek talán mindezt nem ve-

szik észre. Ám, szabad-e szempontnak tekinteni azt, hogy »a gyerekek úgysem veszik észre«? Azt azonban kétségtelenül észreveszik a hétévesek is, amikor a szövegben olyan betű fordul elő, amelyet még nem tanultak (19. oldalon a V betű), vagy amikor ilyen szavakat kell olvasniok: madáretető, üreze. Talán még egyik-másik tanítót, tanítónőt is zavarba hozza az élkezetek következetlen használata (ugyanazon az oldalon például az ürge és betű szó hol rövid, hol hosszú ú; óra és iron egymás mellett) és verejtékét csal homlokára ez a mondat: Sicc cirmoscica a cernától, mert ver(!?)

Idegenszerűvé teszik a könyvet a város képén a manzárd tetős házak (mikor és hol élünk?), továbbá ezek a nevek: Áron, Bella, Hella, Huba, Lida, Szilvi, Oszkár, Tini. Aligha hallja őket a mi országunkban a gyerek s nehezen tudja a zsiráfot és az elefántot is elképzelni a maga valóságában, amikor a nagybetűk és kisbetűk közti viszonyt ezekkel szemléltetik.

Betűországban nézelődve még más tanulmányos és érdekes dolgokat is láttunk, de sok lenne mind felsorolni. Egyet azonban nem láttunk, hiába kerestük: a ly betűt a nagybetűk díszgárdájában.

Betűország belügyi szervei ne vegyék rossz néven, hogy nem síkoltunk át szó nélkül ezeken, de mi Betűország ügyét nem tartjuk szigorúan belügynek, hanem mindnyájunk ügyének.

A német színpad válsága

Ugyancsak meghúzza a halálharangot a német színház, a német színpad fölött Hans Weigel bécsi esztéta és műkritikus. »Requiem für das Theater« című cikkében (Gyászmise a színházért) talán kissé túl szélesen, kissé elnagyoltan, de sok éleslátással nyúl a

kérdéshez és a német világvárosok színpadainak válságában a színház haldoklásának jeleit is látja.

Az ember ezután azt hinné, hogy a színpadoknak — a film és televízió nagy versenye miatt — nincs már közönségük s ezért sorvadnak el, holott

a német nagyvárosi színházok betegségüknek legújabb tünete éppen az, hogy túlnagy a közönségük, hogy mindig zsufolva vannak. Ez az állandó zsufoltság (úgyis mindegy, hogy mit játszunk!) adja meg a minőségi tördőfést a színháznak. Általános jelenség, — írja, — hogy nem lehet színházjegyre jutni. Az első előadások közönségét a jegyirodák és munkaközösségek foglalják el, meg a bérlők. Mire a kedvezményesek sora elfogy, marad néhány előadás azok számára, akik pénztári jegyvétellel jutnak belépőjegyre — ha hozzájutnak. Mert még ezeknek az életét is megkeserítik a jegyfelvásárlók. A közönség zöme nem jut színházba, nem látja a darabokat, hiszen a repertoár következő színművei elsodorják a legsikeresebb darabokat is. Az átlagos berlini — például a nyugati szektorban — lassanként leszokik a színházról. (A cikkíró nem mondja, nem emeli ki, hogy az üzemi, csoportos jegyvétel milyen demokratikus állapotot teremt a színházlátogatásnak!).

A másik baj a színészekben keresendő, a sztárokbán. Ezeket a film, a rádió és újabban különösen a televízió annyira lekötötte, hogy egyszerűen nem marad idejük színházi alakításra.

Ha egy-egy sztár vállal is szerepet, csak a bemutatón és a következő néhány előadáson játszik; tíz előadás után már a „helyettes” lép a színpadra és játssza végig az évadot. Ennek viszont az a következménye, hogy csak nagyon kevesen látják a sztárt, kénytelenek beérni — a következő, újabb előadásokon — a „szurmogátummal”. (A cikkíró nem mondja, hogy ez voltaképpen újabb és újabb erők bevonását jelent a színpadi művészetbe).

A színpad halálának harmadik oka a cikkíró szerint az, hogy a szerző helyébe mindinkább a rendező lép. Ez is a mozi hatása. A filmlalkotásban a rendező az „első ember”, és a színházi rendezők is egyre inkább jogot igényelnek a darabok olyan beállítására, ami erősen különbözik a színpadi szerző eredeti elgondolásától. Nem is beszélve a nyílt szöveghamisításokról, a darab irányzatának megváltoztatásáról stb.

Weigel szerint valódi színpad és igazi színjátszás ma már csak a német kisvárosokban van. A nagyvárosok színpada erősen elamerikaisodik és a színjátszás egyre inkább hasonlít a filmhez, a filmművészet minden árnyoldalával és — fényoldalával nélkülül.

A fantasztikus regény nagy másodvirágása

Szinte világjelenség, hogy a fantasztikus regény újból előtérbe került. Még soha ilyen kereslet nem volt a Verne-regények iránt, Wells fantasztikus regényei és Flammarion könyvei iránt, mint most. A mesterséges holdak, a világűr meghódításáért folyó küzdelem idején ez nem is csodálatos.

Érdekes cikkeket olvastunk a fantasztikus regény térhódításáról a Szovjet-újságban. Ha az utopisztikus regény nagy elterjedése világjelenség — az érdeklődés irántuk a Szovjet Szövetségben különösen nagy. A cikkíró rá-

mutat arra, hogy azelőtt is mindig volt bizonyos engedékenység e műfaj iránt a Szovjetekben, még azokban az években is, amikor a kiadványokat ugyanolyan méltalagon tették. Verne és H. G. Wells könyveit (ez utóbbinak persze csak fantasztikus regényeit), ha módjával is, de mindig megtűrték, kiadták, terjesztették. Emellett a szovjetirodalom maga is gazdag ilyen könyvekben. Alexej Tolsztojnak három utopisztikus regénye is van, de a konnábi évtizedek is bővelkedtek fantasztikus regényekben, s ezek is mind sor-